

BİR ÇEVRE VERGİSİ TÜRÜ OLARAK ENERJİ VERGİSİ: FOSİL YAKITLARIN VERGİLENDİRİLMESİ-II

İsmail Orçun GÜNDÜZ*

ÖZET

Çalışmanın bu bölümünde hem bölgesel hem de uluslararası düzeyde belli hedefler dahilinde sorumluluklara sahip çevre politikalarını yürüten AB’de fosil yakıtlar temelinde enerji vergisi uygulamasını ve de AB’ye aday bir ülke olarak Türkiye’nin enerji vergilendirmesi alanında AB müktesebatı karşısındaki durumunun ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: AB, AB’de Enerji Vergilendirmesi, AB Müktesebatı, Türkiye’de Enerji Vergilendirmesi

ABSTRACT

In this part of the study it is aimed to state application of energy taxes within the scope of fossil fuels. In this context it will be considered firstly the EU which follows environmental policies that have both regional and international responsibilities within the certain objectives and then the position of Turkey being a candidate country of the EU in the field of energy taxation compared to the EU acquis.

Keywords: EU, Energy Taxation in the EU, EU acquis, Energy Taxation in Turkey

Giriş

AB, politik gündemindeki birtakım amaçları gerçekleştirmek amacıyla her zaman ülkeler üstü bir enerji politikası oluşturma hedefinde olmuştur. 1951 yılında kurulan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu’nun oluşturulması mevcut kaynakları bir araya getirmeyi, ardından yapılan Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu Antlaşması ise ortak bir nükleer enerji politikası tesis etmeyi amaçlamıştır. Günümüzde Avrupa Komisyonu, bütün enerji türlerinin üretimini, ithalatını ve tüketimini yönlendirecek ortak bir enerji

* Yrd. Doç. Dr., Trakya Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Bankacılık ABD, orcungunduz@trakya.edu.tr

politikası düzenleme amacındadır (Spasova, Garelo, 2010, s. 3). Ortak enerji politikasını şekillendiren faktörler ise hem AB düzeyinde çevreyle ilgili hem de küresel düzeyde artan politik ve ekonomik endişelerdir (Horn, Korsunova, 2011, s. 45). Enerji vergilendirmesi, bu politik çerçevede ele alınan başlıca araçlardan biridir (Spasova, Garelo, 2010, s. 3). Türkiye ise AB'ye aday bir ülke olarak tam üyelik şartlarını karşılamak amacıyla enerji vergilendirmesi alanında mevzuatını AB müktesebatına uyumlaştırmak ve uygulamak durumundadır.

Bu çalışmanın amacı hem bölgesel hem de uluslararası düzeyde belli hedefler dahilinde sorumluluklara sahip çevre politikalarını yürüten AB'de fosil yakıtlar temelinde enerji vergisi uygulamasını ve AB'ye aday bir ülke olarak Türkiye'nin enerji vergilendirmesi alanında AB müktesebatı karşısındaki durumunu ortaya koymaktır. Çalışmada öncelikle AB'de enerji vergilendirmesi uygulaması ele alınacak ardından Türkiye'nin enerji vergilendirmesi alanında AB müktesebatı karşısındaki durumu ortaya konulacaktır. Sonuç bölümünde ise çalışma ile ilgili genel bir değerlendirmeye yer verilecektir.

1. AB'de Enerji Vergilendirme Uygulaması

Enerji vergisinin AB düzeyinde uygulanması üzerine yapılan tartışmalar 3-14 Haziran 1992 tarihinde yapılan Birleşmiş Milletler (BM) Rio Konferansı sonrasında artmıştır. Dünya çapında birçok ülkenin katıldığı Rio de Janeiro İklim Değişikliği Konferansı'nda veya diğer ismiyle Dünya Zirvesi'nde, küresel düzeyde çevresel problemler tartışılmış, insanoğlunun karşı karşıya olduğu başlıca tehditlerden birinin küresel iklim değişikliği olduğu ve buna neden olan küresel ısınmanın da en önemli nedenlerinden birinin sera gazı emisyonunun olduğu ortaya konulmuştur (Laskowska, Scrimgeour, 2002, s. 1). Bir anlamda 1990'lı yılların başı AB genelinde enerji vergilendirmesiyle ilgili bir dönüm noktası olduğu söylenebilir. Bu dönemden itibaren enerji vergilendirmesiyle ilgili çeşitli yasal düzenlemeler yapılmış ve direktif önerileri verilmiştir. Aşağıda yer alan Tablo 1'de AB'de enerji vergilendirmesiyle ilgili yapılan belli başlı yasal düzenlemeler ve verilen direktif önerilerine, sürecin gelişim çerçevesini ortaya koymak amacıyla, tarihleri itibariyle yer verilmiştir.

Tablo 1

AB’de Enerji Vergilendirmesi ile İlgili Yapılan Yasal Düzenlemeler ve Verilen Direktif Önerileri

Yasal Düzenlemeler ve Verilen Öneriler	Tarih
Karbondiyoksit Emisyonu ve Enerji Üzerine Bir Vergi Konulmasıyla ilgili COM(92) 226 final sayılı Konsey Direktif Önerisi	30 Haziran 1992
Mineral Yağlar Üzerindeki ÖTV’lerinin Yapısının Uyumlaştırılması Hakkında 92/81/EEC sayılı Konsey Direktifi ve Mineral Yağlar Üzerindeki ÖTV Düzeylerinin Yakınlaştırılması Hakkında 92/82/EEC sayılı Konsey Direktifi	19 Ekim 1992
Karbondiyoksit Emisyonu ve Enerji Üzerine Bir Vergi Konulmasıyla Hakkında Düzeltilmiş COM(95)172 final sayılı Konsey Direktif Önerisi	10 Mayıs 1995
Enerji Ürünlerinin Vergilendirmesinde Birlik Sisteminin Yeniden Yapılandırılması Hakkında COM(97) 30 final sayılı Konsey Direktif Önerisi	12 Mart 1997
Enerji Ürünlerinin ve Elektrik’in Vergilendirmesinde Birlik Sisteminin Yeniden Yapılandırılması Hakkında 2003/96/EC sayılı Konsey Direktifi	27 Ekim 2003
Enerji Ürünlerinin ve Elektrik’in Vergilendirmesinde Birlik Sisteminin Yeniden Yapılandırılması için 2003/96/EC sayılı Konsey Direktifinin Değiştirilmesi Hakkında COM(2011)169 final sayılı Konsey Direktif Önerisi	13 Nisan 2011

Kaynak: (Nicolau, 2010, s. 105) Tablo 8’den uyarlanmıştır.

AB, Rio Konferansı’nda imzaya açılan, sera gazı oranlarını düşürmeyi ve belli bir seviyede tutmayı amaçlayan BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi’ni imzalamıştır. AB’nin bu kapsamda seçtiği yöntem enerji ve karbon emisyonun vergilendirilmesidir (Laskowska, Scrimgeour, 2002, s. 1). Bu doğrultuda Avrupa Komisyonu, AB düzeyinde ilk enerji ve karbon içeriğine göre vergi önerisini 1992 yılında gündeme getirmiştir (Zajicek vd., 2011, s. 3). 30 Haziran 1992 tarihinde sunulan COM(92) 226 sayılı önerinin kapsamı geniş tutulmuş ve minimum vergi düzeyleri karbon ve enerji içeriğine göre belirlenmiştir. Ancak, üye ülkeler arasında anlaşma sağlanamaması dolayısıyla öneri Avrupa Komisyonu tarafından geri çekilmiştir (Nordic Council of Ministers, 1999, s. 45,46).

AB için iç pazar önemli bir kilometre taşıdır. Bu bağlamda, iç pazarı rekabeti bozucu etkilerden korumak amacıyla enerji vergileri alanında da uyumlaştırma yapıp minimum vergi düzeylerinin tesis edilmesi bir araç olarak değerlendirilmiştir (Hasselknippe, Christiansen, 2003, s. 20). Bu dönemden önce bazı ülke seviyelerinde enerji vergisi uygulaması zaten söz konusu olmuştur. Örneğin, Finlandiya 1990 yılının başından itibaren karbon emisyonu üzerine vergi uygulayan ilk ülke olup Hollanda, İsveç ve Danimarka da benzer vergiler geliştirmişlerdir (Vehmas, 2005, s. 2175). Bu gelişmeler üzerine 1990’lı yılların başından itibaren AB düzeyinde tek bir enerji vergisi

sistemi uygulamasına geçilmesi için çeşitli girişimlerde bulunulmuştur (Weisbach, 2012, s. 184).

AB düzeyinde enerji vergilendirmesi ile ilgili ilk yapılan yasal düzenleme, 19 Ekim 1992 tarihli iki direktif aracılığıyla tesis edilen mineral yağların vergilendirmesi olmuştur (Zajicek vd., 2011, s. 2). Bunlardan ilki olan 92/81/EEC sayılı direktif, mineral yağlar üzerindeki ÖTV'lerinin yapısını uyumlaştırmayı; ikinci direktif olan 92/82/EEC ise mineral yağlar üzerindeki ÖTV düzeylerini yakınlaştırmayı içermekteydi (Spasova, Garelo, 2010, s. 6). 1 Ocak 1993 tarihinden itibaren uygulamaya konulan yasal düzenlemelerin kapsamı, ulaşım ve ısınma amacıyla kullanılan, mineral yağlar olarak ifade edilen benzin, kurşunsuz benzin, dizel, ağır yakıt, LPG, metan ve kerosen (92/82/EEC sayılı direktif, m.2 f.1) ve ayrıca motor yakıtı olarak kullanılan doğal gaz ile sınırlı tutulmuştur.² Kömür ve elektrik gibi enerji ürünleri kapsam dışında tutulmuş, vergilendirilmeleri üye ülke seviyesine bırakılmıştır. Bunun bir sonucu olarak, bazı ülkelerde enerji ürünlerinin vergilendirmesi iç pazar için yapılan düzenlemelerle uyumsuzluk içinde olmuş ve ulusal düzeyde sanayi sektöründe rekabeti azaltıcı bir risk unsuru olarak ortaya çıkmıştır (Hasselknippe, Christiansen, 2003, s. 6). Ayrıca, üye ülkelere, sayısı yüzden fazla olan özel düzenlemelerle çeşitli vergi istisna ve indirim uygulamalarına olanak verilmiştir (Spasova, Garelo, 2010, s. 6). Dolayısıyla, bu sistem enerji vergilendirmesinde tam bir uyumlaştırmayı gerçekleştirememiştir (Nicolau, 2010, s. 105).

10.05.1995 tarihinde ise Avrupa Komisyonu tarafından COM(95)172 sayılı bir düzeltilmiş öneri sunulmuştur (Nordic Council of Ministers, 1999, s. 40). Bu önerinin, 1992 yılında sunulan COM(92) 226 sayılı öneriden temel farkı, uygulamada daha esnek olunması ve vergiye geçiş dönemi olarak 1999 yılı sonuna kadar bir süreci içermiş olmasıdır. Ancak, öneri üzerindeki görüşmeler daha çalışma aşamasındayken politik olarak bloke edilmiş ve bir karara varılamamıştır (Vehmas vd., 1999, s. 344).

Yaşanan anlaşmazlıklar ve tam bir uyumlaştırmının eksikliği nedeniyle, 12.03.1997 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından enerji ürünlerinin vergilendirmesi ile ilgili yeniden yapılandırılmış bir içerikle COM(97) 30 sayılı öneri getirilmiştir (Hasselknippe, Christiansen, 2003, s. 6). Bu öneri, yeni bir taslakla ve çevresel problemlerden ziyade iç piyasanın güçlendirilmesi amacıyla enerji vergilendirmesi alanında uyumlaştırma gerekçesine dayandırılmıştır (Zajicek vd, 2011, s. 5). Öneri ile mevcut yasal düzenlemenin kapsamadığı enerji ürünleri de dahil edilmiştir. Ancak, vergi düzeyleri karbon ve enerji içeriklerine göre belirlenmediği için önceki önerilere göre çevresel açıdan daha zayıf olarak değerlendirilmiştir (Vehmas vd., 1999, s. 344). Bazı üye ülkeler, özellikle İspanya, tarafından öneriye şiddetle karşı çıkmıştır (Hasselknippe, Christiansen, 2003, s. 6).

Dünyada yaşanan en önemli çevre probleminin enerji kaynaklı emisyonların yol açtığı iklim değişikliğinin olması ve bu yöndeki politikaların yürütülmesi için uluslararası alanda bir koordinasyon gerektirmesi, 11 Aralık 1997 tarihinde tesis edilen ve 16 Şubat 2005 tarihinde yürürlüğe giren BM Kyoto Protokolü'nün temel amacını

² 92/81/EEC sayılı direktif m.2 f.3'te, mineral yağlara ilaveten motor yakıtı amacıyla kullanılan diğer enerji ürünlerinin de vergiye tabi olacağı belirtilmiştir.

oluşturmuştur (Dröge vd., 2004, s. 162). Kyoto Protokolü ile 2008 ile 2012 yılları arasında başta karbon olmak üzere 6 çeşit sera gazı emisyonunun³ 1990 yılındaki seviyelerinden en az yüzde 5 oranında azaltılması, yasal olarak bağlayıcı bir hedef olarak kabul edilmiştir (Speck, 1999, s. 659). Çoğu OECD üyesi ve geçiş ekonomileri olan ülkeler, sera gazı emisyonlarının azaltılmasını taahhüt ederek yasal olarak kendilerini bağlamışlardır. AB'nin o dönemdeki 15 üye ülkesi ise 2008 ve 2012 yılları arasında sera gazı emisyonunun 1990 yılındaki seviyesinden yüzde 8 oranında azaltılmasını, ulusal hedefleri olarak taahhüt ederek üzerinde anlaşmaya varmışlardır (Rapanos, Polemis, 2005, s. 1781). Diğer taraftan, Kyoto Protokolü ile uluslararası emisyon ticareti⁴, ortak uygulama ve kirliliği kontrol etme ve sınırlama gibi emisyon salınımının azaltılmasında birtakım ekonomik mekanizmalar da geliştirilmiştir (Baranzi, Goldemberg, Speck, 2000, s. 395-396).

Avrupa Komisyonu, Kyoto Protokolü ile ilgili sera gazı emisyonlarının azaltımı hedeflerinin karşılanmasında enerji vergisini önemli bir araç olarak değerlendirmiş ve ayrıca enerji ürünleri seviyesinde iç pazarın fonksiyonel hale getirilmesini sağlayarak üye ülkeler arasında rekabeti bozucu faktörlerin azaltılmasını amaçlamıştır (Nicolau, 2010, s. 104). Bu doğrultuda, 1997 yılında Avrupa Komisyonu'nun verdiği öneri üzerinde çalışmalara başlanmış ve bir takım değişiklikler yapılmıştır. Yıllar süren çalışmalar sonucunda 2003 yılının Mart ayında, gelecek 10 yıl için yürürlükte olacak ve minimum vergi düzeylerinin belirlendiği öneri üzerinde anlaşmaya varılmıştır (Hasselknippe, Christiansen, 2003, s. 6,7-8). 27 Ekim 2003

³ Geri kalan diğer beş sera gazı çeşidi şunlardır: Metan, nitröz oksit, sülfür heksaflorid, hidroflorakarbon ve perfluorokarbon.

⁴Bu ekonomik araçlar arasında emisyon ticareti sistemi enerji vergisinin yanında AB'nin iklim ve enerji politikasında kullandığı diğer önemli bir araç olarak kabul edilmektedir (European Commission, 2012, s. 87). AB'de 2005 yılında tesis edilen emisyon ticareti sistemi, iklim değişikliği ile mücadele etmeyi ve endüstriyel sera gazını azaltmayı amaçlamakta ve üç safhadan oluşmaktadır. İlk safha 2005-2007 yıllarını ve elektrik sektörü ile bazı ağır sanayi işletmelerini; ikinci safha 2008-2012 yıllarını ve daha geniş alanda yer alan endüstriyel faaliyetleri; üçüncü safha 2013-2020 yıllarını ve oldukça genişletilmiş alanda endüstriyel faaliyetleri kapsamaktadır (Newell, Pizer, Raimi, 2012, s. 10). Bu çerçevede sistem, sınırla ve pazarla ilkesine dayanmakta ve işletmelere her yıl sonunda neden oldukları emisyon miktarı için yeterli izin tutmalarını zorunlu tutmaktadır. Aksi durumda işletmeler, ağır para cezasına çarptırılmaktadırlar. Sistem içinde yer alan işletme emisyon miktarını azaltırsa, elindeki kirletme izinlerini ya gelecekteki ihtiyacı için muhafaza edebilmekte veya yeterli emisyon izni olmayan diğer işletmelere satabilmektedir. Böylece emisyon ticareti sistemi, emisyon değerlerinin en az seviyede maliyete neden olacak şekilde azaltılmasında esneklik sağlamaktadır (European Commission, http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/index_en.htm).

tarihinde ise öneri 2003/96/EC sayılı direktif olarak kabul edilmiştir. Bu yasal düzenleme ile mevcut vergi düzeylerinin artırılmasının yanı sıra enerji ürünlerinin kapsamı genişletilmiş doğal gaz, elektrik, kömür gibi enerji ürünlerinin minimum vergi düzeyleri belirlenmiştir (Zajicek vd, 2011, s. 3).

2003/96/EC sayılı direktifin başlıca özellikleri aşağıda ele alınmış ve ayrıca, 2, 3 ve 4 no'lu Tablolarda 92/82/EEC sayılı direktifle karşılaştırmalı olarak enerji ürünlerinin minimum vergi düzeyleri verilmiştir:

- Direktif, 1 Ocak 2004 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Hanehalkının motor yakıtı olarak kullandıkları enerji ürünlerinin vergi düzeyleri 1 Ocak 2010 tarihinden itibaren revize edilecek şekilde belirlenmiştir. Tüm enerji ürünleri için 1 Ocak 2013 yılı başından itibaren geçerli olacak yeni minimum vergi düzeyleri en geç 1 Ocak 2012 tarihine kadar belirlenmesi zorunluluğu getirilmiştir (2003/96/EC, m.7 f.1).

-Enerji ürünleri, sadece motor veya ısınma yakıtı olarak kullanıldığında vergilendirilmekte ve vergi matrahı mineral yağlarda *hacme* göre, kömür, doğal gaz ve elektrikte ise *enerji* içeriğine göre belirlenmektedir. Ancak bu kapsam dışında (hammadde, kimyasal indirgeme amaçlı veya elektrolitik veya metalürji süreçlerinde) kullanılan enerji ürünleri vergilendirmeye tabi tutulmamaktadır (Diemer, 2011(a), s. 4). Ayrıca, motorlu araçlarda kullanılan enerji ürünlerinin vergilendirilmesiyle kıyaslandığında, bazı önemli sektörlerde veya ticari amaçlarla kullanılan enerji ürünleri, örneğin tarımsal amaçlarla veya sabit makinelerde kullanılanlar, görece olarak düşük düzeyde vergilendirilmektedir (Kohlaas vd., 2004, s. 4).

- Enerji ürünlerinin işletme ve işletme dışı vergilendirilmesinde ayırım yapılmış, işletmeler daha düşük düzeyde vergilendirmeye tabi tutulmuştur. AB'deki işletmelerin rekabet edebilirlikleri dikkate alınarak enerji yoğun çalışan işletmelerde enerji üzerindeki vergi yükünün sınırlandırılması imkanı getirilmiştir. Ayrıca, enerji kullanımında etkinliği sağlayacak yatırımlar yapan işletmelere vergi indirimi yapılması ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır (Europa, 2003, s. 2).

- Üye ülkelere, iç pazarın işleyişini etkilemediği ve rekabeti bozmadığı sürece diğer muafiyetler ve vergi indirimi uygulayabilme imkanı tanınmıştır. Ayrıca, minimum düzeylerin üzerinde olmak ve iç pazarın işleyişi ile rekabet kurallarını gözetmek koşuluyla, benzer ürünler üzerinde vergi farklılaştırılmasına gidebileceği ifade edilmiştir (Europa, 2003, s. 2).

- Özellikle karayolu taşımacılığında rekabeti bozucu faktörleri azaltmak amacıyla ticari amaçlı kullanılan dizel yakıtın vergilendirmesiyle ilgili özel düzenlemeler yapılmıştır. Uluslararası hava taşımacılığında ve AB sularında yapılan deniz taşımacılığında kullanılan enerji ürünleri vergi dışı bırakılmıştır (Europa, 2003, s. 1, 2).

- Elektrik bir çıktı olarak vergilendirmeye tabi tutulmakta ve üretiminde kullanılan enerji ürünleri vergilendirilmemektedir. Diğer taraftan, nükleer enerji direktifin kapsamı dışında bırakılmıştır (Diemer, 2011(a), s. 14).

-Üye ülkelere hanehalkının konut ısınması amacıyla kullandığı doğal gaz, kömür ve elektrik üzerindeki vergi düzeylerini sıfıra kadar indirebilme ve ayrıca, motor yakıtı olarak kullanılan LPG ve doğal gazı tamamen vergi dışı bırakabilme imkanı tanınmıştır (Diemer, 2011(a), s. 11, 17).

- Üye ülkelere, biyoyakıt dahil yenilenebilir enerji kaynakları ile yolcu ve eşya taşıyan tren, metro, tramvay ve trolleybüslerde kullanılan enerji ürünlerini vergi dışı tutma imkanı verilmiştir (Europa, 2003, s. 1, 2).

- Bunların yanı sıra, genel olarak veya belli ülkeler için, rekabeti önemli derecede bozmamak koşuluyla, yeni minimum vergi düzeylerini, özellikle ekonomik gerekçelerle uygulamasında zorluk yaşayanlara 1 Ocak 2007 tarihine kadar geçiş aşaması; Mayıs 2004'ten sonra üye olan ülkelere⁵ ise 2012 yılına kadar bir geçiş dönemi tanınmıştır (Kohlaas vd., 2004, s. 5-6).

Tablo 2

92/82/EEC sayılı Direktif ile Karşılaştırmalı Olarak 2003/96/EC sayılı Direktife göre Motor Yakıtlarının Minimum Vergi Düzeyleri

Motor Yakıtları	92/82/EEC'ye göre uygulanan minimum vergi düzeyleri	01.01.2004 tarihinden itibaren geçerli minimum vergi düzeyleri	01.01.2010 tarihinden itibaren geçerli minimum vergi düzeyleri
Kurşunlu Benzin, €/1000 lt	337	421	421
Kurşunsuz Benzin, €/1000 lt	287	359	359
Dizel Yakıt, €/1000 lt	245	302	330
Kerosen, €/1000 lt	245	302	330
LPG, €/1000 kg	100	125	125
Doğal gaz	100 €/1000 kg	2.6 €/GJ	2.6 €/GJ

Kaynak: (Europa, 2003, s. 4).

Tablo 3

92/82/EEC sayılı Direktif ile Karşılaştırmalı Olarak 2003/96/EC sayılı Direktife göre Sanayi ve Ticari Amaçla Kullanılan Motor Yakıtlarının Minimum Vergi Düzeyleri

Sanayi ve Ticari Amaçlarla Kullanılan Motor Yakıtları	92/82/EEC'ye göre uygulanan minimum vergi düzeyleri	01.01.2004 tarihinden itibaren geçerli minimum vergi düzeyleri
Dizel Yakıt, €/1000 lt	18	21
Kerosen, €/1000 lt	18	21
LPG, €/1000 kg	36	41
Doğal gaz	36 €/1000 kg	0.3 €/GJ

Kaynak: (Europa, 2003, s. 4).

⁵ 1 Mayıs 2004-31 Aralık 2006 tarihleri arasında Polonya, Çek Cumhuriyeti, Kıbrıs, Letonya, Litvanya, Slovenya, Estonya, Slovakya, Macaristan, 1 Ocak 2007 tarihinden sonra ise Bulgaristan ve Romanya AB'ye üye olmuşlardır (Eurostat, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Glossary:EU-27).

Tablo 4

92/82/EEC sayılı Direktif ile Karşılaştırmalı Olarak 2003/96/EC sayılı Direktife göre Isınma Amaçlı Yakıtlar ve Elektriğin Minimum Vergi Düzeyleri

Isınma Amaçlı Yakıtlar ve Elektrik	92/82/EEC'ye göre uygulanan minimum vergi düzeyleri	01.01.2004 tarihinden itibaren İşletmelerde Kullanım kapsamında uygulanan minimum vergi düzeyleri	01.01.2004 tarihinden itibaren İşletme Dışı Kullanım kapsamında uygulanan minimum vergi düzeyleri
Dizel Yakıt, €/1000 lt	18	21	21
Ağır Yakıt, €/1000 lt	13	15	15
Kerosen, €/1000 lt	0	0	0
LPG, €/1000 kg	0	0	0
Doğal gaz, €/GJ	-	0,15	0,3
Kömür ve kok, €/GJ	-	0,15	0,3
Elektrik, €/MWh	-	0,5	1.0

Kaynak: (Europa, 2003, s. 4).

2, 3 ve 4 no'lu Tablolardan görüldüğü üzere vergilendirilen enerji ürün kapsamının genişletilmesinin yanı sıra minimum vergi düzeyleri de artırılmıştır. Buna karşın 2003/96/EC sayılı direktife birtakım eleştiriler getirilmiştir. Bu eleştirilerin temelinde ise vergi düzeylerinin çevresel unsurları tam olarak yansıtmadığı yatmaktadır (Eurogas, 2010, s. 6).

Tablolarda ilk dikkat çeken nokta, ulaşım amaçlı kullanılan enerji ürünlerinin direktifin yapısını oluşturan en önemli kısmı olduğudur. Diğer önemli unsur ise, en yüksek vergi düzeylerinin petrol ürünlerine uygulanmış olmasıdır. Petrol ürünleri kapsamındaysa dizel yakıt daha fazla çevresel zararı olmasına rağmen benzinden daha düşük oranda vergilendirmeye tabi tutulmuş ve yanma süreci ve çevreye verdiği zarar aynı olmasına rağmen kullanım amacına göre minimum vergi düzeyleri arasında yüksek düzeyde fark oluşmuştur (Zajicek vd., 2011, s. 9).

Isınma amaçlı doğal gazın minimum vergi düzeyi, çevresel zararı görece olarak daha fazla olan kömür ve kokun minimum vergi düzeylerinden daha yüksektir. Bu durum, fosil yakıtlar içinde en temiz enerji olan doğal gazla diğer yakıtlar arasında bir eşitsizliğe neden olmakta; hatta, LPG'nin sıfır düzeyde minimum vergi düzeyine tabi olması bu eşitsizliği daha da güçlendirmektedir (Eurogas, 2010, s. 6). Ayrıca, ısınma amaçlı kullanılan enerji ürünleri kapsamında doğal gaz, kömür ve elektriğin vergi düzeyleri göz önüne alındığında, çevresel unsurlara göre elektrik en düşük düzeyde vergilendirilmesi gerekirken, doğal gaz ve kömür ile eşit düzeyde vergilendirilmeye tabi tutulmuştur.⁶ Bu doğrultuda, yapılan diğer bir eleştiri ise enerji ürünlerinin vergilendirmesinde karbon ve enerji içeriğinin göz önüne alınmaması olmuştur (Diemer, 2011(a), s. 5).

⁶ 0,15 €/GJ yaklaşık olarak 0,50 €/MWh değerine eşittir (European Commission, 2011, s. 7).

Tüm enerji ürünleri için 1 Ocak 2013 tarihinden itibaren geçerli olacak yeni minimum vergi düzeylerinin en geç 1 Ocak 2012 tarihine kadar belirlenmesi zorunluluğuna istinaden, Avrupa Komisyonu, 13 Nisan 2011 tarihinde 2003/96/EC sayılı direktifi yeniden yapılandırılan COM (2011)169 sayılı öneriyi sunmuştur. 2013 yılı başından itibaren uygulanması öngörülmüş olan ilgili önerinin başlıca özellikleri aşağıda ele alınmış ve bu kapsamda belirlenen yeni minimum vergi düzeylerine 5, 6 ve 7 no'lu Tablolarda yer verilmiştir:

- Minimum vergi düzeyleri, *karbon ve enerji içerikleri* bileşimine dayandırılmıştır. Karbon içeriğine göre minimum vergi düzeyleri, her bir ton karbon içeriğine göre 20 € olarak belirlenmiştir. Enerji içeriğine göre minimum vergi düzeyleri ise, enerji ürünün motor yakıtı olarak kullanılması durumunda 9,6 €/GJ⁷; ısınma amaçlı enerji ürünleri ile sanayi ve ticari amaçlarla kullanılan motor yakıtları için 0,15 €/GJ belirlenmiştir. Elektrik için de enerji içeriği göz önüne alınarak minimum vergi düzeyi 0,15 €/ MWh olarak belirlenmiştir (European Commission,

http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/minima_explained_en.pdf). Enerji ürünlerinin karbon içeriği değerleri 2007/589/EC sayılı Komisyon Kararı'nda ve enerji içeriği değerleri Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 2006/32/EC sayılı Direktifi'nde liste halinde belirlenmiştir (European Commission, 2011, s. 2).

-Motor yakıtlarının minimum vergi düzeylerine uyulmasında üye ülkelere 2023 yılına kadar; yine bu kapsamda kullanılan LPG ve doğal gazın enerji içeriklerine göre vergilendirmesinde 2021 yılına kadar bir geçiş süreci tanınmıştır (Diemer, 2011 (a), s. 10-11).

-Isınma amaçlı kullanılan yakıtlar için 2013 yılı itibariyle minimum vergi düzeylerine uyum sağlanması zorunluluğu getirilmiştir. Ancak, bu kapsamda kullanılan enerji ürünlerinin karbon bileşenine göre vergi alınmasında dokuz üye ülke⁸ için 2020 yılına kadar geçiş süreci tanınmıştır. Bunun yanı sıra, üye ülkelere hanehalkının ısınma amaçlı kullandığı doğal gaz, kömür, elektrik ve aynı amaçla kullandıkları diğer yakıtları tamamen vergi dışı bırakma imkanı tanınmıştır (Diemer, 2011 (a), s. 12, 17).

- Biyoyakıtlar ise, karbon emisyonuna neden olmadıkları için minimum vergi düzeylerinin belirlenmesinde sadece enerji içeriği dikkate alınmıştır.⁹ Üye ülkelere 2023 yılı sonuna kadar daha düşük düzeyde vergi uygulama imkanı tanınmıştır. Nükleer enerji ise yine kapsam dışı tutulmuştur (Diemer, 2011 (a), s. 13-14).

⁷ Motor yakıtı olarak kullanılan enerji ürünlerinin vergi düzeyleri 2013, 2015 ve 2018 yılları itibariyle kademeli olarak artırılması öngörülmüş; 9,6 € bu kapsamdaki bütün enerji ürünlerinin 2018 yılında nihai olarak uygulanacak değerdir (COM/(2011) 169, Ekl, Tablo A, s. 34).

⁸ Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Polonya, Romanya ve Slovakya (COM(2011) 169, m.18 f.5).

⁹ Biyoyakıtlar için net kalorifik değerler 2009/28/EC sayılı direktifte yer almaktadır.

- Isınma amaçlı kullanılan enerji ürünlerinde işletme-işletme dışı ayrımı yapılmamıştır. Ancak, emisyon ticareti sistemi¹⁰ içinde olan işletmelere, ısınma amaçlı kullandıkları enerji ürünlerinin vergilendirilmesinde karbon bileşeni vergi dışı bırakılma imkanı tanınmıştır. Ayrıca, tarım sektörü gibi birtakım sektörler yine düşük düzeyde vergilendirmeye tabi tutulmuştur (Europa, 2011, s. 6).

Tablo 5

COM(2011) 169 sayılı Öneriye göre Motor Yakıtlarının Minimum Vergi Düzeyleri

Motor Yakıtları	01.01.2013	01.01.2015	01.01.2018
Kurşunsuz Benzin, €/1000 lt	359	359	359
Dizel Yakıt, €/1000 lt	341	362	390
Kerosen, €/1000 lt	356	377	392
LPG, €/1000 kg	125	311	500
Doğal gaz, €/GJ	2.6	6.6	10.7

Kaynak: (Diemer, 2011 (b), s. 14).

Tablo 6

COM(2011) 169 sayılı Öneriye göre Sanayi ve Ticari Amaçla Kullanılan Motor Yakıtlarının Minimum Vergi Düzeyleri

Sanayi ve Ticari Amaçlarla Kullanılan Motor Yakıtları	
Dizel Yakıt, €/1000 lt	57,37
Kerosen, €/1000 lt	56,27
LPG, €/1000 kg	64,86
Doğal gaz, €/GJ	1,27

Kaynak(EuropeanComission,

http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/minima_explained_en.pdf).

Tablo 7

COM(2011) 169 sayılı Öneriye göre Isınma Amaçlı Yakıtlar ve Elektrik Minimum Vergi Düzeyleri

Isınma Amaçlı Kullanılan Yakıtlar ve Elektrik	
Dizel Yakıt, €/1000 lt	57,4
Ağır Yakıt, €/1000 lt	67,8
Kerosen, €/1000 lt	67,84
LPG, €/1000 lt	64,86
Doğal gaz, €/GJ	1,27
Kömür ve kok, €/GJ	2,04
Elektrik, €/MWh	0,54

Kaynak(EuropeanComission,

http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/minima_explained_en.pdf).

¹⁰ AB için COM (2011) 169 sayılı önerinin bir diğer önemi emisyon ticaretinin üçüncü dönemi olan 2013-2020 dönemi ile önerinin uygulama döneminin örtüşmesi ve bu sürecin bir tamamlayıcısı olmasıdır (Diemer, 2011 (a), s. 6).

Yukarıda yer alan 5, 6 ve 7 no'lu Tablolardan görüldüğü üzere enerji ürünlerinin vergi düzeyleri artırılmış ve vergi düzeylerinin belirlenmesinde çevresel unsurlar görece olarak daha fazla dikkate alınmıştır. Ancak, üye ülkelere uzun bir geçiş aşaması tanınmış olmasına rağmen öneri çeşitli açılardan eleştirilmiştir. Özellikle, 2012 yılı Temmuz ayından itibaren altı ay boyunca AB dönem başkanlığını yürüten Güney Kıbrıs'ın döneminde tartışmalar ağırlıklı olarak teknik seviyede yaşanmıştır (Council of the European Union, 2012(a), s. 10). En son olarak 12 Kasım 2012 tarihinde Güney Kıbrıs'ın başkanlığında öneri ile ilgili dört adet uzlaşma önerisi sunulmuştur. Bu nedenle¹¹ öneri ile ilgili görüşmeler, 2013 yılı başından itibaren başlayan İrlanda'nın AB başkanlık dönemine sarkmasına neden olmuştur (Council of the European Union, 2012(b): 21). Dolayısıyla, 01.01.2013 tarihi itibarıyla yürürlükte olması öngörülen yeni direktifin yeni uygulama tarihi ve verilen uzlaşma önerileri nedeniyle içeriğinin hangi çerçevede değişeceği konusunda bir kesinlik yoktur.

2. Türkiye'nin Enerji Vergilendirmesi Alanında AB Müktesebatı Karşısındaki Durumu

Türkiye AB'ye aday bir ülke olarak tam üyelik şartlarını karşılamak amacıyla kendi mevzuatını AB müktesebatına uyumlaştırmak ve uygulamak durumundadır. Bu kapsamda dolaylı vergilerle ilgili olarak uyumlaştırma çalışmaları KDV ve ÖTV olmak üzere başlıca iki alana yönelmiştir. ÖTV, KDV'den sonra uyumlaştırma kapsamına alınan ikinci vergi türüdür. Türkiye'nin 1 Ocak 1996 tarihinde Gümrük Birliği sürecine girmesi ile dolaylı vergiler alanında ayrımcılık yapmama ilkesine uyması yeterli görülünce, 1999 yılında Helsinki Zirvesi'nde AB'ye aday adaylığının kabulü ile bu alandaki AB mevzuatına uyum zorunluluğu doğmuştur. Bu kapsamda, 24.03.2002 tarih ve 24352 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2001/2129 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki "Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine Dair Türkiye Ulusal Programı"nda uyum sağlamaya ilişkin taahhütler kısa ve orta vadeli takvime bağlanmış ve ÖTV alanında uyumlaştırma 2002 yılında başlayan orta vadeli taahhütler arasında yer almıştır. 12.06.2002 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 4760 sayılı ÖTV Kanunu genel olarak 01.08.2002 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş ve 16 adet vergi ve benzeri yükümlülük uygulamadan kaldırılarak ÖTV kapsamına dahil edilmiştir (Erkan, http://www.erkymm.com/yararli_makaleler/15.pdf).

ÖTV'nin konusuna giren ürünler 4 ayrı liste halinde belirlenmiş; enerji ürünleri ise, I sayılı listede A ve B cetvelleri olmak üzere iki grup halinde düzenlenmiştir. Genel olarak A cetveli, petrol ürünleri, doğal gaz ve LPG'yi içerirken; B cetveli ise solventleri ve mineral yağları içermektedir. Vergiyi doğuran olay, listede sayılan malların ithalatçıları ile imalatçıları tarafından teslimidir. Vergi oranları ise genel olarak

¹¹ Bu tür bir düzenleme, özel yasama usulüne tabidir ve uygulanması için Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkındaki Antlaşma'nın 113. Maddesine dayalı olarak Avrupa Parlamentosu'nda yapılacak istişareden sonra Avrupa Konseyi'nde oybirliği koşulunu sağlamak zorundadır (Council of the European Union, 2012(b), s. 12).

kilogram, litre ve standart metreküp cinsinden maktu olarak belirlenmiştir. Ayrıca, A cetvelinde yer alan benzin, dizel ve ısınma amaçlı kullanılan fuel oil'in vergi düzeylerinin belirlenmesinde belli özellikler ve içerdikleri kurşun, kükürt miktar veya oranı göz önüne alınmıştır.

Türkiye'nin 3 Ekim 2005 tarihinde resmen AB'ye katılım müzakerelerine başlaması ile AB müktesebatı kapsamında, başlıklardan biri vergilendirme olmak üzere, toplam 35 başlık altında Müzakere Çerçeve Belgesi yayınlanmıştır (Avrupa Birliği Bakanlığı, <http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=37>). Bu doğrultuda Avrupa Komisyonu, 24 Ocak 2007 yılında yayımlanmış olduğu Tarama Sonu Raporu'nda¹², "Vergilendirme" başlığı altında Türkiye'nin ilgili mevzuatı ile 2003/96/EC sayılı direktifi karşılaştırmalı olarak değerlendirmiştir (European Commission, 2007, s. 12-13):

- Elektrik ile kömür ve kok ÖTV kapsamında değildir. Dolayısıyla, yasal mevzuat bu ürünleri de içine alacak şekilde genişletilmelidir.
- Enerji ürünlerinin vergilendirmesinde ısınma amaçlı veya motor yakıtları gibi son kullanım temelinde bir ayırım yapılmamaktadır.
- Elektrik tüketimi son kullanıma göre iki ayrı orana tabi tutulmaktadır. Bu kapsamda 92/12/EEC¹³ ve 2003/96/EC sayılı direktifler göz önünde bulundurulmalıdır.¹⁴
- Enerji ürünlerinin tanımlanmasında mevzuatla uyumlu olmayan "mineral yağ", "petrol ürünleri", "solventler" gibi açık olmayan bir terminoloji kullanılmaktadır.
- Motor yağları, dizel ve benzin üzerindeki ÖTV düzeyleri 2003/96/EC sayılı direktifi ile uyumlu görünmektedir.¹⁵
- Bakanlar Kurulu, her bir mal itibariyle en yüksek vergi tutarının yarısına kadar artırmaya, sıfıra kadar indirmeye yetkilidir. Dolayısıyla, halihazırda gerçek bir minimum vergi oranı uygulamasının söz konusu olmadığı söylenebilir.

¹² Bu sürecin bir aşaması olarak Avrupa Komisyonu tarafından, aday ülkenin müzakerelere hazırlanmasını ve katılım sürecini hızlandırmayı hedefleyen ve AB müktesebatı ile aday ülke mevzuatı arasındaki farklılıkların belirlendiği "Tarama Süreci" yürütülmekte ve tarama bittikten sonra "Tarama Sonu Raporu" hazırlanmaktadır (Avrupa Birliği Bakanlığı, <http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=44460&l=1>).

¹³ ÖTV'ye Konu Olan Malların Genel Düzenlemesi ve Bu Tür Malların Bulundurulması, Dolaşımı ve İzlenmesi Hakkında 92/12/EEC sayılı Konsey Direktifi, mineral yağlar, alkol ve tütün ile ilgili genel düzenlemelerle ilgili hükümleri içermektedir.

¹⁴ 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun m. 37 ve m.38/a, b'ye göre elektrik satış bedeli üzerinden (vergi matrahından KDV hariç tutularak) %1 ve %5 olmak üzere iki ayrı oranla vergilendirilmektedir. %1'lik oran, imal ve istihsal, taşıma, yükleme boşaltma, soğutma, telli ve telsiz telgraf ve telefon müraselesi işlerinde tüketilen elektriğin satış bedeli üzerinden; %5'lik oran ise bunlar dışında kalan maksatlar için tüketilen elektriğin satış bedeli üzerinden alınmaktadır.

¹⁵ Türkiye'de benzin, dizel ve LPG'de ÖTV düzeyleri AB ortalamasından sırasıyla yüzde 75, yüzde 64 ve yüzde 299 daha yüksektir (Kızılot, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/22116909.asp>).

- Son olarak, Türk mevzuatı birçok muafiyet ve vergi indirim uygulamalarını içermektedir ve bunların bazıları 2003/96/EC sayılı direktif ile uyumlu olmayabilir.

Bu doğrultuda gerek 2008 Yılı Ulusal Programı'nda¹⁶ gerekse de 2007-2013 yılları arası dönemde gerçekleştirilmesi öngörülen birtakım yasal düzenlemeleri içeren Türkiye'nin AB Müktesebatına Uyum Programı'nda¹⁷, ÖTV Kanunu'nda değişiklikler yapılmak suretiyle elektrik ve enerji ürünleri vergilendirmesinin yeniden yapılandırılacağı belirtilmiştir. Düzenleme dönemi ise 2008 Yılı Ulusal Programı'nda 2011 yılı sonrası; Türkiye'nin AB Müktesebatına Uyum Programı'nda ise daha net olarak 2009 (01.10.2009)-2013 yılları arası olarak belirlenmiştir.

Diğer taraftan AB'nin genişleme sürecinde enerji vergilendirmesinin yanı sıra Kyoto Protokolü'nün uygulanması önemli bir aşama olarak değerlendirilebilir (Vehmas, 2005, s. 2176). Bu anlamda Kyoto Protokolü, AB çevre müktesebatının bir parçası olup hem 2008 Yılı Ulusal Programı'nda hem de Türkiye'nin AB Müktesebatına Uyum Programı'nda yer almıştır. Türkiye, 05.02.2009 tarihinde 5836 sayılı "Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine Yönelik Kyoto Protokolüne Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun"un TBMM tarafından kabulü ve 13 Mayıs 2009 tarih ve 2009/14979 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın ardından, katılım aracının BM'ye sunulmasıyla 26 Ağustos 2009 tarihinde Kyoto Protokolü'ne taraf olmuştur. Kyoto Protokolü kabul edildiğinde salınım sınırlama veya azaltım yükümlülüklerinin tanımlandığı ilgili listede yer almadığı için 2008-2012 yıllarını kapsayan dönemde Türkiye herhangi bir yükümlülük üstlenmemiştir (İklim Değişikliği Dairesi Başkanlığı, <http://iklim.cob.gov.tr/iklim/AnaSayfa/Kyoto.aspx?sflang=tr>). Ancak, 1990 ile 2009 yılları arasında sera gazı emisyonu oranı yüzde 98 oranında¹⁸ artış göstermiş olan Türkiye'nin ekonomik, demografik ve bazı teknik süreçler nedeniyle Kyoto Protokolü ile ilgili bağlayıcı taahhütleri üstlenme ve yerine getirme olasılığının sınırlı olması 2013 yılı ve sonrası dönemi tartışmalı hale getirmektedir (Kaplina, <http://www.undp.org.tr/bultenDocs/11-Kaplina%20June%202009-TUR.pdf>).

Sonuç

¹⁶ 2008 Yılı Ulusal Programı'nın Fasal 16 Vergilendirme başlığı altında, "Öncelik 16.2 ÖTV ve KDV konusunda, özellikle yapıları ve uygulanan oranlar ile ilgili uyumun sürdürülmesi" çerçevesinde mevzuat uyum takviminde yer almaktadır (Avrupa Birliği Bakanlığı, http://www.abgs.gov.tr/files/UlusalProgram/UlusalProgram_2008/Tr/pdf/iv_16_vergilendirme.pdf).

¹⁷ Türkiye'nin AB Müktesebatına Uyum Programı'nda, petrol ve petrol ürünleri ile diğer enerji ürünlerinin vergileme kapsamına girecek ürünler ile ilgili düzenleme kapsamında yer verilmiştir (Avrupa Birliği Bakanlığı, http://www.abgs.gov.tr/files/Muktesebat_Uyum_Programi/16_Vergilendirme.pdf).

¹⁸ 1990=100 kabul edilen endekste Türkiye'nin sera gazı emisyonu endeks değeri ilgili dönemde 198 iken AB'nin 83 olarak gerçekleşmiştir (Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdcc100&plugin=1>)

Enerji vergileri sadece çevresel gerekçelerle kullanılan bir politika aracı değildir. Enerji vergileri aynı zamanda mali, ekonomik ve sosyal amaçlar çerçevesinde de ele alınabilir. Ancak burada önemli olan, çevresel amaçlarla diğer amaçlar arasında öncelikleri tesis etmektir. Vergi düzeyleri düşük tutulduğunda, çevresel etkisi önemsiz bir düzeyde olabilir. Buna karşın, ağırlıklı olarak çevresel amaçlar göz önünde bulundurulup vergi düzeyleri artırıldığında, ekonomik ve sosyal olarak birtakım olumsuz etkileri de söz konusu olabilir. AB'nin enerji vergilendirmesiyle ilgili müktesebatının gelişim sürecine bakıldığında, dönemler itibarıyla farklı gerekçelerin farklı ağırlığa sahip olduğu ifade edilebilir. Örneğin, 92/82/EEC sayılı direktifin temelinde daha çok ekonomik gerekçelerin ön planda olduğu; 2003/96/EC sayılı direktifte ise çevresel, ekonomik ve sosyal adalet ile ilgili unsurların görece olarak dengelenmeye çalışıldığı görülmektedir. Ayrıca, yapılan düzenlemelerin zamanlaması da uygulama dönemi için önem taşımaktadır. Ağırlıklı olarak çevresel amaçlarla artırılan vergi düzeyleri ile 2013 yılı başında uygulamada olması öngörülen COM(2011)169 sayılı direktif önerisinin uygulamasının ertelenmesi, halihazırda ekonomik zorluklar yaşayan AB'nin bu anlamdaki somut tecrübesine örnek gösterilebilir.

Türkiye ise AB'ye aday bir ülke olarak Müzakere Çerçeve Belgesi'nde belirlenen alanlarda ilgili yasal ve kurumsal düzenlemeleri yapmak ve uygulamak durumundadır. Enerji vergilendirmesi de bu kapsamda olup katılım müzakerelerinin bir parçasıdır. Enerji vergilendirmesinde AB müktesebatı ile ilgili belirtilen döneme bağlı kalınması ve ayrıca Kyoto Protokolü ile ilgili birtakım yükümlülüklerin söz konusu olması durumunda, 2013 yılı ve sonrası dönemi Türkiye için önemli bir süreç olacağı aşikardır. Bu sürecin doğrudan ve dolaylı olmak üzere çeşitli etkileri söz konusu olabilir. Ancak, gittikçe artan çevre kirliliği ve bununla mücadele etme zorunluluğu göz önünde bulundurulduğunda konu, politika yapımcılar ve kamuoyu tarafından uzun vadeli ve geniş bir açıdan ele alınmalıdır.

Kaynakça

- Avrupa Birliği Bakanlığı, “Katılım Müzakereleri”, <http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=37>, Erişim Tarihi: 15.12.2012.
- Avrupa Birliği Bakanlığı, “Müzakere Sürecine İlişkin Sıkça Sorulan Sorular”, <http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=44460&l=1>, Erişim Tarihi: 16.12.2012.
- Avrupa Birliği Bakanlığı, “AB Müktesebatına Uyum Programı”, http://www.abgs.gov.tr/files/Muktesebat_Uyum_Programi/16_Vergilendirme.pdf, Erişim Tarihi: 17.12.2012.
- Avrupa Birliği Bakanlığı, “2008 Yılı Ulusal Programı”, http://www.abgs.gov.tr/files/UlusalProgram/UlusalProgram_2008/Tr/pdf/iv_16_vergilendirme.pdf, Erişim Tarihi: 18.12.2012.
- Baranzi, A., Goldemberg, J., Speck, S. (2000), “A Future for Carbon Taxes”, *Ecological Economics*, 32, 2000, pp.395-412.

- COM (92)226, “Proposal for a Council Directive Introducing a Tax on Carbon Dioxide Emissions and Energy”, 30.06.1992.
- COM (95)172, “Amended Proposal for a Council Directive Introducing a Tax on Carbon Dioxide Emissions and Energy”, 10.05.1995.
- COM (97)30, “Restructuring the Community Framework for the Taxation of Energy Products”, 12.03.1997.
- COM (2011)168/3, “Smarter Energy Taxation for the EU: Proposal for a Revision of the Energy Taxation Directive”, 13.04.2011.
- COM (2011) 169 final, “Amending Directive 2003/96/EC Restructuring the Community Framework for the Taxation of Energy Products and Electricity”, 13.04.2011.
- Council Directive 92/12/EEC final, “General Arrangements for Products Subject to Excise Duty and on the Holding, Movement and Monitoring of such Products”, 25.02.1992.
- Council Directive 92/81/EEC, “On the Harmonization of the Structures of Excise Duties on Mineral Oils”, 19 October 1992.
- Council Directive 92/82/EEC, “On the Approximation of the Rates of Excise Duties on Mineral Oils”, 19 October 1992.
- Council Directive 2003/96/EC, “Restructuring the Community Framework for the Taxation of Energy Products and Electricity”, 27 October 2003.
- Council of the European Union; (2012a), “ECOFIN Report to the European Council on Tax Issues”, <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/12/st16/st16327.en12.pdf>, Erişim Tarihi: 10.12.2012.
- Council of the European Union; (2012b), “Press Release, 3178th Meeting”, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/131141.pdf, Erişim Tarihi: 10.12.2012.
- Diemer, R. (2011a), “Revision of the EU Energy Tax Directive-Technical Press Briefing”, http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/review_of_regulation_en.pdf, Erişim Tarihi: 08.09.2012.
- Diemer, R. (2011b), “The EU Energy Tax Directive: Overview About the Proposed Reform, Impacts on National Measures and State of Play”, Rome Conference, [http://www.dt.tesoro.it/export/sites/sitodt/modules/documenti_it/eventi/eventi/SESSION I - ROLF DIEMER_x2x.pdf](http://www.dt.tesoro.it/export/sites/sitodt/modules/documenti_it/eventi/eventi/SESSION_I_-_ROLF_DIEMER_x2x.pdf), Erişim Tarihi: 09.09.2012.
- Dröge, S., Trabold, H., Böhm, F., Brohm, R., (2004), “National Climate Change Policies and WTO Law: A Case Study of Germany’s New Policies”, World Trade Review, (3), pp.161-187.
- Erkan, M., “Özel Tüketim Vergisi ile İlgili Düzenlemelerin Avrupa Birliği Müktesebatı Açısından Değerlendirilmesi”, http://www.erkymm.com/yararli_makaleler/15.pdf, 1-37, Erişim Tarihi: 20.12.2012.
- Eurogas, (2010), “Energy Taxation in the European Economic Area”, *Eurogas Report*, pp.1-104.

- Europa, (2003), “Energy Taxation: Commission Welcomes Council Adoption of New Rules”, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-03-1456_en.pdf, Erişim Tarihi: 10.09.2012.
- Europa, (2011), “Revision of the Energy Taxation Directive-Questions and Answers”, MEMO/11/238, http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-11-238_en.pdf, Erişim Tarihi: 22.10.2012.
- European Commission, (2007), “Screening Report Turkey, Chapter 16-Taxation” http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/turkey/screening_reports/screening_report_16_tr_internet_en.pdf, Erişim Tarihi: 15.12.2012.
- European Commission, (2011), “Proposal for A Revision of the EU Energy Tax Directive COM(2011)169”, http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/presentation_energy_en.pdf, Erişim Tarihi: 12.09.2012.
- European Commission, (2012), “Tax Reforms in EU Member States-Tax Policy Challenges for Economic Growth and Fiscal Sustainability”, Taxation Papers Working Paper, 34, pp.1-118.
- European Commission, “The EU Emissions Trading System (EU ETS)”, http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/index_en.htm, Erişim Tarihi: 21.10.2012.
- European Commission, http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/minima_explained_en.pdf, Erişim Tarihi: 25.10.2012.
- Eurostat, “Glossary : EU Enlargement”, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Glossary:EU-27, Erişim Tarihi:02.11.2012.
- Eurostat, “Greenhouse Gas Emissions”, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdcc100&plugin=1>, Erişim Tarihi: 20.12.2012.
- Hasselknippe, H., Christiansen, A.C., (2003), “Energy Taxation in Europe: Current Status-Drivers and Barriers-Future Prospects”, Fridtjof Nansens Institut Report, 14, pp.1-48.
- Horn, S., Korsunova, A., (2011), “Trends in EU Energy Policy 1995-2007”, Marja Jarvela and Sirkku Juhola (Ed.), Energy, Policy, and the Environment, Modelling Sustainable Development for the North, Springer, New York, pp.45-63.
- İklim Değişikliği Dairesi Başkanlığı, “Kyoto Protokolü”, <http://iklim.cob.gov.tr/iklim/AnaSayfa/Kyoto.aspx?sflang=tr>, Erişim Tarihi: 20.12.2012.
- Kaplina, A., (2009), “Türkiye’nin Kyoto Protokolü ile İlgili Konumu ve 2012 Sonrası Çerçeve”, UNDP, <http://www.undp.org.tr/bultenDocs/11-Kaplina%20June%202009-TUR.pdf>, Erişim Tarihi: 20.12.2012.
- Kızılot, Ş., (2012), “Benzin ÖTV’si AB Ortalamasından Yüzde 75 Daha Fazla”, Hürriyet Gazetesi, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/22116909.asp>, Erişim Tarihi: 10.12.2012.

- Kohlaas, M., Schumacher, K., Diekmann, J., Cames, M., (2004), "Economic, Environmental and International Trade Effects of the EU Directive on Energy Tax Harmonization", DIW Berlin Discussion Paper, 462, pp.1-23.
- Laskowska, A., Scrimgeour, F., (2002), "Environmental Taxation: The European Experience", New Zealand Agricultural and Resource Economic Society Annual Conference, Blenheim, pp.1-20.
- Newell, R.G., Pizer, W.A., Raimi, D., (2012), "Carbon Markets: Past, Present and Future", NBER Working Paper Series, 18504, pp.1-44.
- Nicolau, M., (2010), "The Influence of Taxation on Energy Products Price and Consequences on the Global Economy", *Euro Economica*, 1(24), pp.98-108.
- Nordic Council of Ministers, (1999), *The Use of Economic Instruments in Nordic Environmental Policy 1997-1998*, Nordic Council of Ministers, Copenhagen.
- Rapanos, V.T., Polemis, M.L., (2005), "Energy Demand and Environmental Taxes: The Case of Greece", *Energy Policy*, 33, pp.1781-1788.
- Spasova, V., Garelo, P., (2010), "Energy Policy and Energy Taxation in the EU", Institute for Research in Economic and Fiscal Issues, Reports on Taxation, pp.1-34.
- Speck, S., (1999), "Energy and Carbon Taxes and Their Distributional Implications", *Energy Policy*, 27, pp.659-667.
- Vehmas, J., Kaivo-oja, J., Luukkanen, J., Malaska, P., (1999), "Environmental Taxes on Fuels and Electricity-Some Experiences from The Nordic Countries", *Energy Policy*, 27, pp.343-355.
- Vehmas, J., (2005), "Energy-related Taxation as an Environmental Policy Tool-The Finnish Experience 1990-2003", *Energy Policy*, 33, pp.2175-2182.
- Wallart, N., (1999), *The Political Economy of Environmental Taxes: New Horizons in Environmental Economics*, Edward Elgar, UK.
- Weisbach, D.A.; (2012), "Carbon Taxation in the EU: Expanding the EU Carbon Price", *Journal of Environmental Law*, 24 (2), pp.183-206.
- Zajicek, M., Garelo, P., Grusakova, M., Zeman, K., (2011), "Energy and Environmental Taxation: Theory and Practice within the EU", IREF Report, pp.1-48.
- 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu. RG. Tarihi: 29.05.1981. RG. Sayısı: 17354.
- 4760 sayılı ÖTV Kanunu. RG. Tarihi: 12.06.2002. RG. Sayısı: 24783

